

HANDLEIDING

BIJ HET

CULTUREEL- ERFGOEDDECREET VAN 6 JULI 2012

CULTUREEL-ERFGOEDCONVENANTS EN HET
SUBSIDIËREN VAN HET LOKALE
CULTUREEL-ERFGOEDBELEID

INTERGEMEENTELIJKE
SAMENWERKINGSVERBANDEN EN DE
VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

KUNSTEN
EN ERFGOED

Vlaamse overheid

Inhoudsopgave

1.	Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid, een inleiding	
1.1.	Wat is cultureel erfgoed?	3
1.2.	Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012	3
1.3.	Een complementair beleid realiseren	4
1.4.	Subsidies voor lokaal en regionaal cultureel-erfgoedbeleid	5
2.	Doel van de subsidie	
2.1.	Het lokaal cultureel-erfgoedbeleid versterken	7
2.1.1.	De werking van een cultureel-erfgoedcel	8
2.1.2.	De ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren	11
2.2.	De keuze voor intergemeentelijke samenwerking	15
3.	Een subsidie aanvragen	
3.1.	Hoeveel bedraagt de werkingssubsidie?	16
3.2.	Wie vraagt een subsidie aan?	16
3.3.	Waaruit bestaat een aanvraag?	17
3.4.	Aan welke voorwaarden en criteria wordt een aanvraag getoetst?	17
3.4.1.	Voorwaarden	17
3.4.2.	Criteria	18
3.5.	Wanneer een aanvraag indienen?	22
3.5.1.	Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden	22
3.5.2.	De Vlaamse Gemeenschapscommissie	23
3.6.	Waar een aanvraag indienen?	23
3.7.	Welke procedure doorloopt een aanvraag?	23
4.	Een subsidie toegekend	
4.1.	Het sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant	25
4.2.	Vermelding 'Met steun van de Vlaamse overheid'	25
4.3.	Uitbetaling van de subsidie	26
4.4.	Goed bestuur	26
4.4.1.	Basisprincipes	26
4.4.2.	Ondersteunende organisatie(s)	28
4.4.3.	Dienstverlening al dan niet tegen betaling	28
4.5.	Verantwoording van de subsidie	29
4.6.	Jaarlijks toezicht	31
4.7.	Reserve	31
4.8.	Evaluatie	31
4.9.	Sanctionering	32

1

Het Vlaamse cultureel-erfgoed- beleid, een inleiding

1.1. Wat is cultureel erfgoed?

De Vlaamse overheid maakt een onderscheid tussen cultureel erfgoed en onroerend erfgoed. Binnen de Vlaamse overheid wordt met cultureel erfgoed **het roerend en het immaterieel erfgoed** bedoeld. Bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed wordt aangeduid als '**onroerend erfgoed**'¹.

Door de wijze waarop in België de bevoegdheden zijn verdeeld, wordt deze opdeling gemaakt. De Vlaamse gemeenschap is bevoegd voor het cultureel-erfgoedbeleid en de uitvoering ervan. Onroerend erfgoed valt onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest.

Roerend erfgoed is tastbaar. Het kan industrieel, technisch, cultuurhistorisch, archeologisch, artistiek, wetenschappelijk, religieus, academisch, antropologisch, agrarisch... zijn.

Immaterieel erfgoed is het niet-tastbare erfgoed. Het zijn gewoontes, gebruiken, kennis en praktijken die een groep mensen overerfd of die historisch gegroeid zijn. Immaterieel erfgoed gaat over stoeten en processies, het dragen van reuzen, kantklossen, het spelen van bepaalde spellen, technieken gebruikt bij restauraties, kennis over het bereiden van bepaalde gerechten, danspatronen...

1.2. Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012

Een belangrijk instrument bij de uitvoering van het **Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid** is het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012.

---

¹ Varend en heraldisch erfgoed zijn gemeenschapsaangelegenheden maar bij uitzondering vallen deze onder de bevoegdheid van de minister bevoegd voor onroerend erfgoed en worden deze opgevolgd binnen het beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed.

Het decreet zet, vanuit een integrale en geïntegreerde aanpak, in op een kwaliteitsvolle en duurzame **zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed** in Vlaanderen. Het wil:

- organisaties ondersteunen voor de kwalitatieve zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed;
- een verdere ontwikkeling en toepassing stimuleren van verschillende cultureel-erfgoedpraktijken (de museologie, de archiefwetenschap, het hedendaagse documentenbeheer, de informatie- en bibliotheekwetenschap en de etnologie);
- een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedgemeenschappen tot stand brengen dat expertises ontwikkelt, uitwisselt en ter beschikking stelt, en dat de cultureel-erfgoedbeleving bij burgers erkent en vergroot.

Daartoe voorziet het decreet onder meer in:

- het sluiten van een protocol van akkoord over de uitbouw van een complementair cultureel-erfgoedbeleid met de representatieve organisaties die de belangen behartigen van de Vlaamse provincies, steden en gemeenten (zie 1.3);
- de toekenning van subsidies voor het lokale en regionale cultureel-erfgoedbeleid (zie 1.4).

In het cultureel-erfgoedbeleid wordt ook de nodige aandacht ontwikkeld voor duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit.

1.3. Een complementair beleid realiseren

Een complementair beleid houdt in dat het **beleid van de verschillende bestuursniveaus op elkaar is afgestemd**.

Vele verenigingen, organisaties en instellingen zijn betrokken bij de zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed wordt in Vlaanderen immers zowel bewaard door talrijke privépersonen als door heemkundige kringen, volksculturele verenigingen, musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Daarnaast wordt ook heel wat cultureel erfgoed bewaard en beheerd door organisaties die de zorg voor cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben (jeugdbewegingen, alle mogelijke verenigingen, bedrijven, scholen, kloosters, ziekenhuizen ...).

De **Vlaamse Gemeenschap, de provincies en de steden en gemeenten** voeren elk een cultureel-erfgoedbeleid dat het cultureel erfgoed op de kaart plaatst, actualiseert en levendig houdt. Deze bestuursniveaus vertrekken van het principe dat het cultureel erfgoed een meerwaarde betekent voor de gemeenschap. De zorg voor en de ontsluiting ervan zijn belangrijk.

Afspraken tussen de verschillende bestuursniveaus over de basisverantwoordelijkheid ten aanzien van de veelheid aan cultureel erfgoed en de zeer diverse groep van cultureel-erfgoedspelers zijn nodig. De instrumenten worden op elkaar afgestemd om overlapping of hiaten te vermijden en om synergie te creëren. Afstemming zorgt er immers voor dat het effect van de inspanningen groter is dan wat elk bestuur afzonderlijk kan bereiken.

In functie van beleidsafstemming wordt aan het begin van elke legislatuur van de Vlaamse Regering een protocol van akkoord gesloten met de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten² (zie ook 2.1.2.2).

De **Vlaamse Gemeenschap** neemt een belangrijke verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van cultureel-erfgoedorganisaties die een relevantie hebben voor Vlaanderen en internationaal.

De verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van cultureel-erfgoedorganisaties die een regionale werking ontwikkelen en die bijdragen aan het regionale cultureel-erfgoedbeleid, is in handen van de **provincies**.

---

² Meer informatie hierover is terug te vinden op de website www.kunstenenerfgoed.be.

De **gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden** voeren een lokaal cultureel-erfgoedbeleid en dragen de verantwoordelijkheid voor het lokale cultureel erfgoed en de lokale cultureel-erfgoedactoren. Een intergemeentelijk samenwerkingsverband kan als verlengde van de deelnemende gemeenten, een duurzaam lokaal cultureel-erfgoedbeleid uitbouwen. De lokale besturen staan het dichtst bij het werkveld en kunnen het best een overzicht krijgen op het aanwezige cultureel erfgoed, de verschillende actoren en hun expertise, noden en verwachtingen.

De **Vlaamse Gemeenschapscommissie** neemt voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad een dubbele rol op zich. Het ontwikkelt niet alleen een lokaal cultureel-erfgoedbeleid maar neemt ook een regiefunctie op zich met betrekking tot een depotbeleid zoals de provincies.

1.4. Subsidies voor lokaal en regionaal cultureel-erfgoedbeleid

Op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 kan de Vlaamse Gemeenschap lokale en provinciale besturen **ondersteunen** in de uitvoering van respectievelijk hun lokaal of regionaal cultureel-erfgoedbeleid. Doordat de noden binnen het lokaal cultureel-erfgoedveld nog dusdanig groot zijn, is een afzonderlijke ondersteuning door de Vlaamse overheid van het lokaal cultureel-erfgoedbeleid, naast de ondersteuning van het lokaal cultuurbeleid, verantwoord. Daarbij is een verschillende regeling uitgewerkt voor de provincies en de steden Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven en Mechelen enerzijds en voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie anderzijds.

Provincies kunnen ondersteuning krijgen van de Vlaamse Gemeenschap als zij intekenen op de Vlaamse beleidsprioriteiten voor cultureel erfgoed³. Dit geldt ook voor **de steden Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven en Mechelen**.⁴

Deze besturen kunnen in de meerjarenplanning bij de acties die geformuleerd worden voor de eigen beleidsdoelstellingen, aangeven dat een bepaalde actie ook bijdraagt tot de realisatie van een Vlaamse beleidsprioriteit voor cultureel erfgoed.

Daarnaast opteert de Vlaamse Gemeenschap ervoor om voor **intergemeentelijke samenwerkingsverbanden** en de **Vlaamse Gemeenschapscommissie** het instrument van de cultureel-erfgoedconvenants verder in te zetten voor de ontwikkeling van het lokale cultureel-erfgoedbeleid op basis van het aanwezige cultureel erfgoed. Een individuele gemeente kan geen cultureel-erfgoedconvenant sluiten met de Vlaamse Gemeenschap. Samenwerking en efficiënte inzet van mensen en middelen zijn belangrijke aandachtspunten.

Een **cultureel-erfgoedconvenant** is een onderhandelde overeenkomst met resultaatsverbintenis tussen de Vlaamse Gemeenschap en een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De Vlaamse Gemeenschap kent, in het kader van een impulsbeleid ten aanzien van de lokale besturen, een werkingssubsidie toe aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid. De **werkingssubsidie en de doelstellingen**, die gerealiseerd worden met het oog op de zorg voor en de ontsluiting van het lokale cultureel erfgoed, worden verankerd in het cultureel-erfgoedconvenant.

---

³ Meer informatie hierover is terug te vinden in het hoofdstuk 'het subsidiëren van een regionaal cultureel-erfgoedbeleid' van de handleiding bij het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 (publicatie april 2013).

⁴ Meer informatie hierover is terug te vinden in het hoofdstuk 'het subsidiëren van het lokaal cultureel-erfgoedbeleid van Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven en Mechelen' van de handleiding bij het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 (publicatie april 2013).

Door het sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant neemt het lokale bestuur de verantwoordelijkheid op zich voor de ontwikkeling van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid en ligt de uitvoering van dat beleid bij haar. De **open formule** van dit instrument zorgt ervoor dat de afsprakenregeling op maat van elke partner kan worden gesloten, zodat het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf het lokale cultureel-erfgoedbeleid kan invullen binnen de klijntijnen opgesteld door de Vlaamse Gemeenschap.

Het lokale cultureel-erfgoedbeleid vertaalt zich ook in het **brede gemeentelijk beleid** voor de eigen cultureel-erfgoedcollecties en cultureel-erfgoedorganisaties.

De cultureel-erfgoedorganisaties die de lokale besturen zelf beheren, bijvoorbeeld een archief, een museum of een erfgoedbibliotheek, vervullen een voorbeeldfunctie en zijn de motor van het lokale cultureel-erfgoedveld. Zij stellen hun expertise ter beschikking van de lokale cultureel-erfgoedactoren.

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 regelt een gemeenschapsmaterie. Dat betekent dat het decreet enkel handelt over **roerend en immaterieel erfgoed** (zie ook 1.1). Lokale besturen moeten met deze opdeling tussen onroerend en cultureel erfgoed rekening houden als zij werkingssubsidies krijgen op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. De werkingssubsidie die het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie ontvangt op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012, moet door het samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie exclusief ingezet worden op het stimuleren van een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed.

In de praktijk is het niet altijd even eenvoudig om het onderscheid tussen cultureel en onroerend erfgoed scherp te stellen. De centrale vraag die het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie zich bij elk project of elke actie die in het kader van een cultureel-erfgoedconvenant tot stand komt moet stellen, is: “hoe en in welke mate draagt dit project of deze actie bij aan de verbetering van de zorg voor en/of de ontsluiting van cultureel erfgoed?”. Acties en projecten gericht op zorg voor en ontsluiting van onroerend erfgoed kunnen immers niet ondersteund worden vanuit de subsidie verbonden aan het cultureel-erfgoedconvenant.

Deze vraag moet het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie zich ook stellen als het gaat over geschiedschrijving binnen het lokale cultureel-erfgoedbeleid. Een cultureel-erfgoedwerking veronderstelt altijd gerichtheid op de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed zelf. Voor de Vlaamse Gemeenschap is het niet voldoende dat geschiedschrijving gebaseerd is op bronnen die cultureel-erfgoedobjecten zijn. Om de subsidie correct te besteden moet er niet enkel gewerkt worden op basis van het cultureel erfgoed, maar over en voor het cultureel erfgoed. Dezelfde redenering moet ook toegepast worden op bijvoorbeeld sociaal-culturele of toeristische activiteiten.

2

Doel van de subsidie

2.1. Het lokale cultureel-erfgoedbeleid versterken

De doelstelling van de werkingssubsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie of een intergemeentelijk samenwerkingsverband is het stimuleren van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid.

Daarbij wordt ingezet op:

- de **zorg voor en de ontsluiting** van lokaal cultureel erfgoed, vanuit een integrale en geïntegreerde visie;
- de **ontwikkeling van kennis en expertise** binnen het lokale cultureel-erfgoedveld en de uitwisseling ervan;
- de ontwikkeling en uitwisseling van **geïntegreerde cultureel-erfgoedpraktijken**;
- het vergroten van het **maatschappelijk draagvlak** voor cultureel erfgoed.

Bijkomend voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt ingezet op het ontwikkelen van een **depotbeleid voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad** voor het ondersteunen van de lokale Nederlandstalige collectiebeheerders. Het depotbeleid komt tegemoet aan de behoeften van de lokale besturen, de Nederlandstalige cultureel-erfgoedorganisaties en het cultureel erfgoed dat aanwezig is op het grondgebied.

De werkingssubsidie wordt toegekend voor:

- **de werking van een cultureel-erfgoedcel**
  - voor het intergemeentelijke samenwerkingsverband: een cultureel-erfgoedcel die een initiërende, coördinerende en ondersteunende rol binnen het lokaal cultureel-erfgoedbeleid opneemt;
  - voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie: een cultureel-erfgoedcel die met eigen personeels- en werkmiddelen een initiërende, coördinerende en ondersteunende rol opneemt ten opzichte van de relevante cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied;
- andere vormen van **ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedactoren**.

2.1.1. De werking van een cultureel-erfgoedcel

2.1.1.1. Algemeen

Voor expertise-uitwisseling over de uitvoering van de basisfuncties, de ontwikkeling van methodes voor zorg en de ontsluiting van cultureel erfgoed, het organiseren van activiteiten op het vlak van sensibilisering, promotie, communicatie en culturele ontsluiting... is **extra personeel** noodzakelijk. Dit personeel vormt de cultureel-erfgoedcel. De cultureel-erfgoedcel is een versterkend instrument in de uitbouw van een geïntegreerd en integraal lokaal cultureel-erfgoedbeleid.

De cultureel-erfgoedcel fungeert als makelaar en coördineert de samenwerking. Ze geeft impulsen aan de verdere ontwikkeling van het lokale cultureel-erfgoedveld en creëert mogelijkheden voor de professionalisering ervan. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie gebruikt de werkingsubsidie prioritair voor de werking van de cultureel-erfgoedcel.

2.1.1.2. De zorg voor en de ontsluiting van lokaal cultureel erfgoed, vanuit een integrale en geïntegreerde visie

Zowel het lokale cultureel erfgoed als het lokale cultureel-erfgoedveld kan heel divers zijn. Zowel cultureel-erfgoedbeheerders (musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken...) als cultureel-erfgoedorganisaties (volksculturele verenigingen...) maken deel uit van het cultureel-erfgoedveld. Maar ook cultureel-erfgoedgemeenschappen die bijvoorbeeld actief zijn rond een vorm van immaterieel erfgoed (bv. ambachten, tradities, dialecten...) kunnen er deel van uitmaken. De cultureel-erfgoedcel helpt deze verschillende beheerders en actoren om de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed te verbeteren. Soms is er ook waardevol cultureel erfgoed aanwezig bij organisaties die erfgoedbeheer niet als kerntaak hebben (bv. bedrijven). Een cultureel-erfgoedcel kan voor deze cultureel-erfgoedcollecties een activerende of sensibiliserende rol spelen.

De zorg voor en de ontsluiting van lokaal cultureel erfgoed gebeurt door het uitoefenen van de **vier basisfuncties**. Om het kwaliteitsvol verzamelen, beheren, onderzoeken en ontsluiten van een cultureel-erfgoedcollectie te versterken, ondersteunt de cultureel-erfgoedcel de collectiebeheerders cultureel-erfgoedorganisaties bij het toepassen van de nodige methodieken en praktijken. Om de zorg voor en de ontsluiting van het lokale cultureel erfgoed te verbeteren zet de cultureel-erfgoedcel in op de versterking van het **volledige lokale cultureel-erfgoedveld**. Deze versterking kan bewerkstelligd worden door projectmatig te werken. Vanzelfsprekend is het belangrijk dat projecten en acties van de cultureel-erfgoedcel kaderen binnen de langetermijndoelstellingen van het lokale cultureel-erfgoedbeleid en dat experimenten en projecten die hun nut hebben bewezen na verloop van tijd structureel worden ingebed in het lokale beleid.

Een integrale en geïntegreerde aanpak betekent dat rekening gehouden wordt met:

- de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed bij alle acties (integraal). De verschillende basisfuncties (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en publiekswerking) interageren met elkaar. Het zorgzaam omgaan met cultureel erfgoed is een basisprincipe, ook bij publieksontsluiting;
- andere beleidsdomeinen (geïntegreerd). Er is een wisselwerking met bijvoorbeeld het onderwijsbeleid, het jeugdbeleid, het seniorenbeleid, het beleid voor het onroerend erfgoed en het beleid op het vlak van toerisme.

2.1.1.3. De ontwikkeling van kennis en expertise binnen het lokale cultureel-erfgoedveld en de uitwisseling ervan

De cultureel-erfgoedcel is een **kennisknooppunt** en kan voor de deskundigheidsbevordering van de lokale cultureel-erfgoedactoren verschillende functies opnemen: informatie-, loket- en doorverwijfsfunctie. De cultureel-erfgoedcel bevordert de kennis en expertise bij de cultureel-erfgoedactoren bijvoorbeeld ook door het aanbieden van vorming, praktijkondersteuning of individuele begeleiding.

Samenwerking en uitwisseling van kennis en expertise vormen de basis voor een onderbouwd lokaal cultureel-erfgoedbeleid. De wil tot samenwerking, netwerkvorming, expertise-uitwisseling en het werken aan een groter draagvlak zijn van belang. Kennis aanwezig bij de lokale spelers kan efficiënter en effectiever worden ingezet door samenwerking. Een cultureel-erfgoedcel speelt hierbij een belangrijke rol.

Het versterken van het lokale cultureel-erfgoedveld door de uitwisseling van kennis en expertise geldt voor alle aspecten van de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed. Het betreft kennis en expertise over collectievorming, behoud en beheer, onderzoek en publiekswerking maar ook over managementaspecten en vrijwilligerswerking.

2.1.1.4. De ontwikkeling en uitwisseling van geïntegreerde cultureel-erfgoedpraktijken

Het lokale niveau is het best geplaatst om nieuwe initiatieven te detecteren, op te pikken en te begeleiden in een mogelijk groeiscenario. De cultureel-erfgoedcel kan **experimenteerruimte** aanbieden voor lokale cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedgemeenschappen. Gezamenlijke projecten met een inbreng van verschillende – professionele en niet-professionele - lokale cultureel-erfgoedactoren vormen de basis voor een gestructureerde netwerking. Bovenlokale actoren of actoren uit andere beleidsdomeinen kunnen deze projecten mee aansturen en verbreden. Dit leidt tot de ontwikkeling en uitwisseling van **geïntegreerde cultureel-erfgoedpraktijken**.

De ontwikkeling en uitwisseling van geïntegreerde cultureel-erfgoedpraktijken gebeurt in **overleg** met de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de steden Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven en Mechelen, en wordt gecoördineerd door FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

In het kader van haar experimentele functie, volgt de cultureel-erfgoedcel de **ontwikkelingen** in het cultureel-erfgoedveld **in Vlaanderen** op de voet en kan ze hiervoor samenwerken met bijvoorbeeld Archiefbank Vlaanderen, landelijke cultureel-erfgoedorganisaties voor volkscultuur en landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed... De cultureel-erfgoedcel werkt samen met FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, zodat ook de internationale ontwikkelingen en evoluties kunnen worden meegenomen. Cultureel-erfgoedcellen vormen verspreid over Vlaanderen expertisecernen waarin ‘proefondervindelijk’ ervaring en kennis worden opgedaan over hoe vandaag omgaan met cultureel erfgoed. Het onderling uitwisselen van deze ervaring en kennis is hierbij belangrijk. De cultureel-erfgoedcel zorgt op haar beurt voor de vertaling naar het lokale veld door het aanreiken van methodieken.

2.1.1.5. Het vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor cultureel erfgoed

Naast de versterking van het lokale cultureel-erfgoedveld, heeft de cultureel-erfgoedcel als taak het **maatschappelijk draagvlak** voor het cultureel erfgoed te vergroten. De cultureel-erfgoedcel sensibiliseert het brede publiek rond het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedzorg, en stimuleert de participatie van verschillende doelgroepen. Ook hiervoor neemt de cultureel-

erfgoedcel een coördinerende taak op en werkt ze samen met de lokale cultureel-erfgoedactoren en de lokale besturen.

2.1.1.6. *Depotbeleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie*

Eén van de grootste uitdagingen in het cultureel-erfgoedveld is ongetwijfeld de depotproblematiek. Tal van cultureel-erfgoedorganisaties, groot of klein, kampen met depotproblemen: onvoldoende (aangepaste) ruimte, onvoldoende goede klimatisering... De **noden** situeren zich overal in Vlaanderen bij de beheerders van cultureel erfgoed, cultureel-erfgoedorganisaties en bij besturen. De uitdagingen zijn zo enorm dat samenwerking en coördinatie zich opdringt. Om efficiënte oplossingen uit te kunnen werken, is een zekere afstand en een blik van bovenuit nodig. Tegelijk is een goede kennis van de praktijk en het werkveld nodig.

De **provincies** en voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad **de Vlaamse Gemeenschapscommissie** zijn het best geplaatst om een **regierol** op te nemen en om, in overleg met de lokale besturen en de beheerders van het cultureel erfgoed op hun grondgebied, naar oplossingen te zoeken voor de depotproblematiek. Aan de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt gevraagd om als moderator op te treden. Dit was al ingeschreven in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008. De Vlaamse Gemeenschap wil de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie verder stimuleren en ondersteunen in het opnemen van deze regierol.

Om op een goede manier naar oplossingen te zoeken, moeten de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie weten welke collecties cultureel erfgoed er aanwezig zijn op het grondgebied, hoe ze worden bewaard, door wie ze worden bewaard en wie in het veld een mogelijke rol kan spelen (zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke rechtspersonen). Een **omgevingsanalyse** brengt de spelers, de collecties, de bewaaromgevingen en de noden in kaart. Op basis van deze analyse zoeken de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie oplossingen en worden er prioriteiten afgebakend. Dit kan door in te spelen op het verbeteren van bestaande bewaaromgevingen, door in te zetten op het creëren van nieuwe bewaaromgevingen, door het voorzien in nood- en transitopvang... Een **netwerk van depotinfrastructuur en –depotbeheerders** kan op die manier ontstaan. Dit netwerk biedt een platform voor expertise-uitwisseling en het zoeken naar oplossingen voor depotnoden. Voor een goede zorg voor het cultureel erfgoed zijn aangepaste klimaatomstandigheden vereist. Het toepassen van de **internationale standaarden** geldt dan ook als een voorwaarde.

Het verbeteren van fysieke bewaaromgevingen en het creëren van nieuwe infrastructuur is echter niet voldoende om oplossingen te zoeken voor de gehele depotproblematiek. Het is eveneens nodig om in te zetten op enkele randvoorwaarden. Om de depotproblematiek in te perken en naar de toekomst toe te vermijden, is een doordacht **collectiebeleid** essentieel. Een uitgewerkt verzamelen en afstotingsbeleid zijn noodzakelijk. Niet alles kan immers bewaard worden, keuzes zijn nodig. Deze keuzes zijn vaak collectiegebonden, maar moeten evenzeer op een grotere schaal (in Vlaanderen) worden bekeken. Een onderbouwde depotwerking wordt daarnaast gedragen door een degelijk **depotmanagement**. Een goede inventaris met toestand- en standplaatsrapportering, gekoppeld aan een geautomatiseerde collectieadministratie, maakt hier deel van uit.

Het is belangrijk dat de uitbouw van een regionaal depotbeleid in **overleg** gebeurt met de **lokale besturen en de aanwezige cultureel-erfgoedorganisaties**. Het is van belang om deze te sensibiliseren over de noodzaak van een goede zorg voor het cultureel erfgoed, en voor het samen zoeken naar oplossingen voor de reële noden. Ook hier geldt immers het principe van complementariteit waarbij elk overheidsniveau een verantwoordelijkheid opneemt. Naast de provinciale en lokale overheden speelt ook de Vlaamse overheid een rol door het ondersteunen van het regionale depotbeleid. De Vlaamse overheid monitort daarnaast vanuit haar coördinerende en beleidsvoorbereidende rol, en kijkt of er geen lacunes zijn om te komen tot een globaal plan van aanpak op het gebied van de depotproblematiek.

De **Vlaamse overheid** zet (complementair aan de rol die de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie opnemen) momenteel in op twee belangrijke punten:

- de betalingsbereidheid stimuleren. Via het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) kan de Vlaamse Gemeenschap **investeringssubsidies** verlenen voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang. Er zijn enkele prioriteiten bepaald, waaronder cultureel-erfgoeddepots. Hierdoor kan de Vlaamse overheid ondersteunen in het bouwen, uitbreiden, verbouwen of aankopen van cultureel-erfgoeddepots;
- het opstarten van een **kenniscluster** of kennis-netwerkverband rond depotinfrastructuur en de eventuele samenwerking met private spelers. Kunsten en Erfgoed startte een traject om dit verder te initiëren.

Via het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 worden ook andere organisaties ondersteund die zelf een depotwerking hebben (de collectiebeherende organisaties) of die een rol opnemen in het kader van een globaal depotbeleid (landelijke expertisecentra).

Vaak komen dezelfde noden in verschillende provincies en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad naar voor. Naast een regionaal beleid dat verder gaat op specifieke noden en eigen accenten, is het ook nodig om te werken aan een gemeenschappelijke en provincie-overschrijdende aanpak. Door de krachten te bundelen, kunnen kostenefficiëntere oplossingen gevonden worden.

Naast de rol die de overheden (Vlaams, provinciaal en lokaal) opnemen op een overkoepelend niveau dienen ze ook hun rol op te nemen als eigenaar van de eigen collecties op organisatieniveau.

2.1.2. De ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren

2.1.2.1. Algemeen

Naast de ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren vanuit de werking van de cultureel-erfgoedcel, zet de Vlaamse Gemeenschapscommissie of een intergemeentelijk samenwerkingsverband in op de **versterking van individuele organisaties en projecten**. De ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren kan gebeuren door het verstrekken **van logistieke, financiële of personele middelen**.

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie zet hiervoor in de eerste plaats in op de inbedding en continuïteit van de ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedactoren binnen het **gemeentebeleid**. Om de noden en de behoeften van het lokale cultureel-erfgoedveld op te vangen, voorzien de gemeenten ondersteuningsmaatregelen (bv. depotruimte, vergaderlokalen, expertise gemeentelijke organisaties...) of subsidiekanalen zoals een subsidie-reglement voor socio-culturele verenigingen... Deze bestaande ondersteuning maakt deel uit van het lokale cultureel-erfgoedbeleid en sluit aan op de visie en de doelstellingen.

Het ondersteuningsbeleid vanuit de intergemeentelijke samenwerking vormt een aanvulling op het al bestaande lokale beleid. Het beleid kan **zowel structurele als projectmatig ondersteuning** omvatten.

De ontwikkeling van een ondersteuningsbeleid voor lokale cultureel-erfgoedactoren kadert binnen **het complementaire beleid** tussen de Vlaamse Gemeenschap, de provincies en de lokale besturen. Het ondersteuningsbeleid is gebaseerd op het **subsidiariteitsbeginsel**. Eén van de basisregels van het complementair cultureel-erfgoedbeleid is dat elk bestuursniveau voldoende verantwoordelijkheid opneemt voor collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties die een werking hebben die aansluit bij het bestuursniveau.

2.1.2.2. *Protocol van akkoord tussen de Vlaamse Regering en de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten over de uitbouw van een complementair cultureel-erfgoedbeleid*

Het doel van het protocol van akkoord tussen de Vlaamse Regering en de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten is het uitbouwen van een complementair cultureel-erfgoedbeleid. Voor het ondersteunen van de cultureel-erfgoedsector en het ontwikkelen van het cultureel-erfgoedbeleid werden afspraken over samenwerking en taakverdeling gemaakt. Het toekennen van een kwaliteitslabel en de criteria voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen bij het lokale, regionale of Vlaamse niveau werden hierbij bekrachtigd door deze drie bestuursniveaus.

Elk museum, elke culturele archiefinstelling en elke erfgoedbibliotheek die aan minimale kwaliteitsnormen voldoet, kan erkend worden. Bij de procedure voor deze erkenning hebben de drie bestuursniveaus een inbreng. De advisering over het al dan niet toekennen van een kwaliteitslabel gebeurt gezamenlijk. De Vlaams minister van Cultuur kent uiteindelijk een kwaliteitslabel toe aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties⁵.

Daarop aansluitend kan het lokale bestuur (de gemeenten van een samenwerkingsverband of het intergemeentelijk samenwerkingsverband) de **musea of culturele archiefinstellingen met een kwaliteitslabel** en een werking met een lokale relevantie **indelen bij het lokale niveau**⁶. De criteria uit het protocol van akkoord en de bepalingen voor indeling in het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 zijn directief voor de indeling van erkende musea en culturele archiefinstellingen.

Omdat het beleid voor **erfgoedbibliotheken** nog vrij jong is neemt de Vlaamse Gemeenschap de verantwoordelijkheid op zich om dit veld eerst meer te structureren. De ondersteuning door de Vlaamse Gemeenschap van deze groep van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties gebeurt door de subsidiëring van een samenwerkingsverband van erfgoedbibliotheken, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Indeling en structurele subsidiëring van individuele erkende erfgoedbibliotheken door de Vlaamse Gemeenschap gebeurt op dit ogenblik dan ook niet. In het protocol van akkoord werden geen afspraken hierover vastgelegd. Lokale besturen kunnen uiteraard zelf een ondersteuningsbeleid voor (erkende) erfgoedbibliotheken met een lokale relevantie uitwerken.

Aan de indeling bij het lokale niveau verbindt het lokale bestuur **ondersteuningsinstrumenten**, bijvoorbeeld op basis van een subsidiereglement of overeenkomst. Het valt vanzelfsprekend binnen de bestuurlijke autonomie van het lokale bestuur om de ondersteuning uit te tekenen en invulling te geven.

2.1.2.3. *Uitvoeren complementair beleid*

In het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 werd vastgelegd dat bij de aanvraag een **beschrijving** wordt opgenomen van de **wijze waarop het complementair beleid wordt uitgevoerd**.

---

⁵ Meer informatie hierover is terug te vinden in het hoofdstuk 'Kwaliteitslabel' van de handleiding bij het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 (publicatie december 2012).

⁶ Een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie kan maar in één niveau tegelijk ingedeeld worden.

Het ondersteuningsbeleid omvat minstens een beleid voor de ondersteuning van erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties⁷ die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Voor de indeling van erkende musea en culturele archiefinstellingen zijn de nadere specificaties die in het protocol van akkoord zijn opgenomen, richtinggevend. Idealiter vertrekt dit beleid vanuit het bestaande ondersteuningsbeleid van de gemeenten die deel uitmaken van het intergemeentelijk samenwerkingsverband. Het ondersteuningsbeleid vanuit het intergemeentelijk samenwerkingsverband kan dan uitgewerkt worden in afstemming met en aanvullend aan het ondersteuningsbeleid op gemeentelijk niveau.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie is geen betrokken partij in het protocol van akkoord. In het cultureel-erfgoedconvenant komen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie overeen hoe de Vlaamse Gemeenschapscommissie door de Vlaamse Gemeenschap erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedinstellingen zal ondersteunen.

2.1.2.4. Indeling en ondersteuning door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Een voorwaarde om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid is dat een intergemeentelijk samenwerkingsverband en de gemeenten die er deel vanuit maken, het complementair cultureel-erfgoedbeleid uitvoeren. Het lokale bestuur doet dit minimaal door collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een kwaliteitslabel in te delen en te ondersteunen. De indeling bij het lokale niveau gebeurt op basis van de criteria die het lokale bestuur hiertoe bepaalt in uitvoering van het protocol van akkoord en op basis van de bepalingen voor indeling in het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Elk bestuur beslist binnen het gemaakte afsprakenkader autonoom over hoe ze deze organisaties wenst te ondersteunen.

Een onderscheid kan gemaakt worden tussen:

- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met op het grondgebied erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een lokale werking die in de huidige cultureel-erfgoedconvenants geoordeelde subsidies toegekend kregen of die in dezelfde beleidsperiode een kwaliteitslabel kregen en een lokale werking hebben;
- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waar op het grondgebied nog geen collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties zijn met een kwaliteitslabel.

Erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties op het grondgebied van het intergemeentelijk samenwerkingsverband

In dit geval is het **indeling- en ondersteuningsbeleid volledig ontwikkeld**. Dat wil zeggen dat de procedures en eventuele reglementen al volledig uitgeschreven en bekend gemaakt worden. Het lokale bestuur beslist aan wie de indeling en de ondersteuning van die erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties wordt toevertrouwd. Maar als gemeenten beslissen om de krachten te bundelen om vanuit een gemeenschappelijke visie een lokaal cultureel-erfgoedbeleid te ontwikkelen, dan kan verwacht worden dat hier onderling afspraken over worden gemaakt en wordt samengewerkt. Dit betekent dat zowel de indeling als de ondersteuning kan gebeuren door ofwel de betrokken gemeente ofwel door het intergemeentelijk samenwerkingsverband of een combinatie hiervan.

Nog geen erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties op het grondgebied van het intergemeentelijk samenwerkingsverband

---

⁷ De collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties die een kwaliteitslabel mogen dragen, worden opgenomen in het register van erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties. Het register kan geraadpleegd worden op de website www.kunstenenerfgoed.be

Ook al zijn er op het ogenblik van de aanvraag geen collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een kwaliteitslabel die een lokale werking ontwikkelen, van de lokale besturen wordt verwacht over de lokale inbedding van de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties een **visie** te ontwikkelen. Een aanvraag voor een werkingssubsidie moet dan ook een beschrijving bevatten van de wijze waarop het complementair beleid op basis van het protocol van akkoord wordt uitgevoerd. In deze visie wordt ook een termijn vastgelegd waarbinnen een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie na de toekenning van een kwaliteitslabel indeling bij het lokale niveau en een daaraan gekoppelde ondersteuning kan verwachten.

Voor erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties waarvan het bevoegd gezag het lokale bestuur is, moet geen indeling bij het lokale niveau en ondersteuning voorzien worden. Deze organisaties vallen immers onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van het lokale bestuur.

2.1.2.5. Ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedpublicaties en andere initiatieven

De middelen die in de huidige cultureel-erfgoedconvenants, door een overgangsmaatregel in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008, toegekend zijn aan lokale publicaties, worden in een volgende beleidsperiode niet meer meegenomen. Er kan naast een ondersteuningsbeleid voor collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties (minimale voorwaarde voor subsidiëring) evenzeer een ondersteuningsbeleid voor lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis ontwikkeld worden. Ook voor andere cultureel-erfgoedinitiatieven of –organisaties die inzetten op het realiseren van de doelstellingen van het lokale cultureel-erfgoedbeleid, kan een ondersteuningsbeleid worden ontwikkeld.

2.1.2.6. Financiële middelen

Als het eerste spoor, de werking van de cultureel-erfgoedcel, hoofdzakelijk met middelen van de Vlaamse Gemeenschap wordt gefinancierd, dan wordt dit tweede spoor, hoofdzakelijk met **eigen inbreng** van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het intergemeentelijk samenwerkingsverband en de betrokken gemeenten gefinancierd. In het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 wordt toegelicht dat de ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid voor het lokaal cultureel-erfgoedbeleid prioritair wordt ingezet voor de werking van de cultureel-erfgoedcel. En pas in tweede instantie voor andere vormen van ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedactoren. In de cultureel-erfgoedconvenants wordt, na onderhandeling, vastgelegd welk gedeelte van de subsidie bestemd is voor de cultureel-erfgoedcel en welk gedeelte voor andere vormen van ondersteuning.

In de huidige cultureel-erfgoedconvenants⁸ zijn middelen opgenomen die toegekend worden aan erkende musea die in 2008 ingedeeld werden op het lokale niveau, en periodieke publicaties over volkscultuur en geschiedenis. Deze geormerkte middelen werden bij wijze van overgangsbepaling opgenomen in de cultureel-erfgoedconvenants. In overeenstemming met het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 worden deze geormerkte middelen niet langer meer meegeteld om de minimale subsidie voor de volgende beleidsperiode te bepalen. Het valt vanzelfsprekend binnen de bestuurlijke autonomie van het lokale bestuur om de hoogte van de financiële ondersteuning van erkende musea die een werking ontwikkelen op het lokale niveau na 2014 al dan niet te continueren en uit te breiden naar andere collectiebeherende organisaties zoals culturele archiefinstellingen of erfgoedbibliotheken.

---

⁸ Met beleidsperiode eindigt op 31 december 2014

2.2. De keuze voor intergemeentelijke samenwerking

Het Decreet Lokaal Cultuurbeleid van 6 juli 2012 geeft alle gemeenten de kans een kwalitatief en duurzaam lokaal cultuurbeleid te ontwikkelen. Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 heeft daarentegen niet de bedoeling om in Vlaanderen een dekkend net van cultureel-erfgoedconvenants te creëren. Of anders geformuleerd, het is niet de bedoeling dat elke gemeente op termijn deel uitmaakt van een intergemeentelijk samenwerkingsverband waarmee een cultureel-erfgoedconvenant gesloten is. Een belangrijk onderscheidend criterium daarvoor is de kritische massa aan cultureel erfgoed. Om een werkingssubsidie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid te kunnen krijgen, is een voldoende kritische massa nodig aan cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedactoren maar ook aan expertise en kennis. **Samenwerking** kan een oplossing zijn. Intergemeentelijke samenwerking geeft de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed een bredere basis en kan bovendien een bredere dynamiek genereren. Centrumsteden en grotere gemeenten kunnen een trekkersrol spelen voor intergemeentelijke samenwerking. Maar ook kleinere gemeenten kunnen onderling hun krachten bundelen.

Ook het cultureel-erfgoedconvenant met een intergemeentelijk samenwerkingsverband heeft tot doel het **lokale cultureel-erfgoedbeleid** te versterken. Een intergemeentelijk samenwerkingsverband is namelijk het verlengstuk van het lokale beleid. Dit betekent dat de werkingssubsidie dient als hefboom voor de versterking van het lokale cultureel-erfgoedveld. Het lokale cultureel-erfgoedbeleid, ook als het door een intergemeentelijk samenwerkingsverband mee wordt vormgegeven, moet de lokale cultureel-erfgoedactoren uit de verschillende gemeenten ondersteunen en professionaliseren, en expertise-uitwisseling en kennisdeling stimuleren.

Belangrijk bij een intergemeentelijk samenwerkingsverband is dat de betrokken gemeenten elkaar vinden in een **gemeenschappelijke visie** voor het te voeren beleid.

Dit betekent niet dat de projecten of acties die vanuit een intergemeentelijk samenwerkingsverband opgezet of ondersteund worden, altijd gemene delers moeten zijn of vertrekken vanuit een gemeenschappelijk thema voor alle deelnemende gemeenten. Er kan ook gericht gewerkt worden naar de specifieke noden of het specifieke cultureel erfgoed van één gemeente.

Dit betekent ook niet dat het intergemeentelijk samenwerkingsverband het cultureel-erfgoedbeleid van de betrokken besturen volledig overneemt of vervangt. De doelstellingen in het cultureel-erfgoedconvenant zijn afgestemd en complementair aan de doelstellingen voor cultureel erfgoed opgenomen in de meerjarenplanning van elke deelnemende gemeente.

3

Een subsidie aanvragen

3.1. Hoeveel bedraagt de werkingssubsidie?

De werkingssubsidie die aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt toegekend, is een bijdrage aan het lokale cultureel-erfgoedbeleid. Ze kan **nooit alle kosten dekken**. Van de besturen wordt verwacht dat ze zelf ook blijven investeren in het lokale cultureel-erfgoedbeleid. De werkingssubsidie wordt ingezet voor de inhoudelijke uitvoering van het beleid met prioritaire aandacht voor de werking van de cultureel-erfgoedcel zoals hierboven beschreven (zie 2.1.1).

De werkingssubsidie bedraagt – binnen de perken van de Vlaamse begroting - ten minste:

- 150.000 euro per jaar voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband met ten minste 50.000 inwoners;
- 200.000 euro per jaar voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband met ten minste 70.000 inwoners;
- 300.000 euro per jaar voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband met ten minste 120.000 inwoners.

Voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd geen minimaal bedrag vastgelegd in het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012.

3.2. Wie vraagt een subsidie aan?

Een jaarlijkse werkingssubsidie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid kan worden aangevraagd door:

- **een samenwerkingsverband van gemeenten;**
- **de Vlaamse Gemeenschapscommissie.**

Als basisregel geldt dat een en dezelfde rechtspersoon de subsidie aanvraagt en verantwoordt. Deze rechtspersoon draagt de eindverantwoordelijkheid voor zowel de zakelijke als inhoudelijke werking van de organisatie.

3.3. Waaruit bestaat een aanvraag?

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie dient een aanvraag tot subsidiëring in bij Kunsten en Erfgoed.

Een aanvraag voor een werkingssubsidie bevat minstens de volgende stukken:

- een beschrijving van het lokale cultureel-erfgoed dat aanwezig is op het grondgebied;
- de doelstellingen en acties die gerealiseerd worden met het oog op de zorg voor en de ont-sluiting van het lokale cultureel erfgoed;
- een beschrijving van de wijze waarop het complementair beleid wordt uitgevoerd. Voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband gebeurt dit op basis van het protocol van akkoord tussen de Vlaamse Regering en de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten over de uitbouw van een complementair cultureel-erfgoedbeleid (2011-2015);
- een beschrijving van de wijze waarop de cultureel-erfgoedcel georganiseerd wordt en de aansturing ervan;
- een meerjarenbegroting waarin alle verwachte kosten en opbrengsten van de werking op-genomen zijn, met vermelding van de eigen inbreng van de betrokken gemeenten.

De aanvraag geeft de langetermijnvisie weer. De doelstellingen die naar voor worden geschoven, de acties en middelen die er aan gekoppeld worden, de resultaten die worden verwacht. In de aan-vraag geeft het lokale bestuur ook aan op welke wijze het voldoet aan de voorwaarden en criteria.

FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed helpt lokale besturen graag op weg bij het opstel-len van een aanvraag. FARO stelt op haar website⁹ een handleiding ter beschikking als leidraad bij het opstellen van een beleidsplan en kan geïnteresseerde aanvragers begeleiden en ondersteunen. Voor een opstartproces maakt de Vlaamse overheid bewust geen financiële middelen vrij. De op-start van een intergemeentelijke samenwerking voor cultureel erfgoed en de daaraan verbonden kosten worden als een stevige engagementsverklaring van de betrokken lokale besturen be-schouwd en dito geapprecieerd.

3.4. Aan welke voorwaarden en criteria wordt een aanvraag getoetst?

3.4.1. Voorwaarden

Om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie, moet de **Vlaamse Gemeenschaps-commissie** een aanvraag opstellen voor de beleidsperiode, in overleg met de lokale besturen en belanghebbenden van het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie, moet het **intergemeentelijk samen-werkingsverband** voldoen aan de volgende voorwaarden:

- in het **Vlaamse Gewest** liggen;
- beschikken over **rechtspersoonlijkheid** in overeenstemming met het Decreet Interge-meentelijke Samenwerking¹⁰;
- beschikken over een werkingsgebied van omliggende gemeenten¹¹ van **ten minste 50.000 inwoners**;

---

⁹ Meer informatie hierover is te vinden op <http://www.faronet.be/Dossier/lokaal-cultureel-erfgoedbeleid>

¹⁰ Decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking.

¹¹ In het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 wordt de term 'omliggende gemeenten' gebruikt. Omliggend heeft hier niet de betekenis van aangrenzend of aaneensluitend. Met omliggend wordt verwezen naar een op bestuurlijk-administratief vlak haalbare en efficiënte werking.

- een aanvraag indienen die afgestemd is op de **strategische meerjarenplanning van de deelnemende gemeenten**;
- **lokale belanghebbenden** betrokken hebben bij de opmaak van de aanvraag;
- **collectiebeherende organisaties** op het grondgebied, die over een kwaliteitslabel beschikken, **indelen bij het lokale niveau** op basis van de criteria die het intergemeentelijke samenwerkingsverband of de betrokken gemeente hiertoe bepaalt in uitvoering van het protocol vermeld in artikel 5 van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012, en op basis van de bepalingen voor indeling in het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Het indelen gebeurt door het intergemeentelijke samenwerkingsverband of de betrokken gemeenten;
- het intergemeentelijke samenwerkingsverband of de betrokken gemeenten **ondersteunen de collectiebeherende organisaties op het grondgebied die ingedeeld zijn bij het lokale niveau**.

Een gemeente mag slechts deel uitmaken van één intergemeentelijk samenwerkingsverband voor een werkingssubsidie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid.

Binnen het Decreet Intergemeentelijke Samenwerking zijn drie soorten intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid mogelijk:

- de projectvereniging: een samenwerkingsverband zonder beheersoverdracht dat tot doel heeft een duidelijk omschreven project te plannen, uit te voeren en te controleren;
- de dienstverlenende vereniging: een samenwerkingsverband zonder beheersoverdracht dat tot doel heeft een duidelijk omschreven ondersteunende dienst te verlenen aan de deelnemende gemeenten, eventueel voor verschillende beleidsdomeinen;
- de opdrachthoudende vereniging: een samenwerkingsverband met beheersoverdracht waaraan de deelnemende gemeenten de uitvoering van een of meer duidelijk omschreven bevoegdheden met betrekking tot een of meer functioneel samenhangende beleidsdomeinen toevertrouwen.

3.4.2. Criteria

Kunsten en Erfgoed en de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten en Cultureel-erfgoedconvenants toetsen de aanvraag aan de volgende criteria:

- het belang van het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied;
- de kwaliteit van de visie op en de doelstellingen van een geïntegreerd en integraal lokaal cultureel-erfgoedbeleid;
- de wijze waarop dat beleid uitgevoerd zal worden door:
  - expertise te ontwikkelen en ter beschikking te stellen met het oog op een betere zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed;
  - lokale cultureel-erfgoedactoren te ondersteunen;
  - de verschillende cultureel-erfgoedgemeenschappen op het grondgebied te betrekken bij het lokale cultureel-erfgoedbeleid;
- de inspanningen op het vlak van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit;
- de kwaliteit van het zakelijke beheer en de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. Een intergemeentelijk samenwerkingsverband dient de noodzaak voor een werkingssubsidie aan te tonen in de begroting, rekening houdend met de eigen ontvangsten uit de werking;

- de inbreng van middelen door de deelnemende gemeenten of de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het lokale cultureel-erfgoedbeleid.

3.4.2.1. Het belang van het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied

Het lokale cultureel-erfgoedveld is omvangrijk. De plaatselijke noden en verwachtingen zijn groot. De basis voor een doordacht cultureel-erfgoedbeleid vormt het verzamelen van de noodzakelijke gegevens over het lokale cultureel erfgoed en de lokale cultureel-erfgoedactoren. Het lokale bestuur moet weten welk cultureel erfgoed er aanwezig is op het grondgebied en wie in het veld actief is.

Een goede omgevingsanalyse impliceert een **gegevensverzameling** van een stand van zaken en de behoeften van het **lokale cultureel erfgoed** op het grondgebied. Het impliceert het in kaart brengen van de expertises, de noden en de verwachtingen bij de **lokale cultureel-erfgoedactoren** op het vlak van collectievorming, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting naar een breed publiek.

Een omgevingsanalyse beschrijft dus wie de cultureel-erfgoedactoren zijn, waar ze voor staan, of ze al dan niet een collectie beheren, hoe ze zich verhouden onderling, in het brede culturele veld en in de samenleving, wat de unieke elementen van de actoren zijn en waar hun expertise zit. De collecties zelf worden ook in kaart gebracht. In de eerste plaats is het de bedoeling dat de globale samenstelling en de bewaartoestand gekend zijn. De analyse omvat ook het huidige cultureel-erfgoedbeleid en de huidige ondersteuningsregelingen van de gemeenten van het intergemeentelijk samenwerkingsverband of van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

In de aanvraag geeft de Vlaamse Gemeenschapscommissie of het intergemeentelijk samenwerkingsverband het gewicht van het roerend en immaterieel erfgoed, de cultureel-erfgoedactoren en cultureel-erfgoedinitiatieven beknopt weer.

3.4.2.2. De kwaliteit van de visie op en doelstellingen van een geïntegreerd en integraal lokaal cultureel-erfgoedbeleid

De gegevensverzameling moet grondig gebeuren zodat het volledige bereik van het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren wordt geanalyseerd. Ze vormt het vertrekpunt voor het bepalen van de gewenste situatie. De noden en verwachtingen die in kaart worden gebracht, moeten via een kritische analyse geëvalueerd worden. Deze **gegevensanalyse** moet bijdragen tot het uittekenen van een geïntegreerd en integraal cultureel-erfgoedbeleid waarbij verbanden worden gelegd en vormen van synergie worden gezocht tussen de verschillende cultureel-erfgoedactoren. De scope van de aanvraag is ruimer dan de eigen diensten van de gemeenten die deelnemen aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband, het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Het lokale cultureel-erfgoedbeleid is dan ook een beleid voor al het lokale cultureel erfgoed en al de lokale cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied.

De visie en doelstellingen vloeien logischerwijs voort uit de gegevensverzameling en -analyse. In de aanvraag komen de visie, de doelstellingen en de acties die gerealiseerd zullen worden met het oog op de zorg voor en de ontsluiting van het lokale cultureel erfgoed. Hieruit moet blijken dat de werkingssubsidie het lokale cultureel-erfgoedveld ten goede komt en dat het cultureel-erfgoedbeleid inspeelt op de **lokale noden en verwachtingen**. Zowel de zorg voor als de ontsluiting van en de actuele betekenisgeving van het cultureel erfgoed moeten aan bod komen. Uitswisseling van kennis en expertise staat centraal.

Op basis van de gegevensanalyse zoekt het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie **oplossingen** en worden **prioriteiten** afgebakend, met als finaliteit een integrale en geïntegreerde werking **op maat**. Het betrekken van zowel de dienst cultuur en de gemeentelijke cultureel-erfgoedactoren maar ook de politiek-bestuurlijke actoren en de andere beleidsdomeinen bij de beleidsplanning biedt een groter draagvlak. Afstemming maakt duidelijk dat het cultureel-erfgoedbeleid geen eiland vormt. De eigen cultureel-erfgoedorganisaties spelen ook een belangrijke rol in het bereiken van de doelstellingen binnen het lokale cultureel-erfgoedbeleid.

Het cultureel-erfgoedbeleid moet zich ook continu aanpassen aan de veranderende samenleving en doordacht inspelen op veranderingen en evoluties. Dit moet resulteren in doelstellingen op maat van het lokale cultureel-erfgoedveld en biedt meer kansen om een toekomstgericht en duurzaam cultureel-erfgoedbeleid uit te werken.

De strategische doelstellingen die de Vlaamse Gemeenschapscommissie of het intergemeentelijk samenwerkingsverband wil bereiken in de beleidsperiode, worden vertaald in operationele doelstellingen en mogelijke acties. Het bereiken van de operationele doelstellingen wordt meetbaar gemaakt en het is duidelijk welke middelen ingezet zullen worden om deze doelstellingen te bereiken.

3.4.2.3. De wijze waarop dat beleid uitgevoerd zal worden

Hoe en door wie zullen de doelstellingen uitgevoerd worden? Naast de cultureel-erfgoedcel spelen de eigen diensten en cultureel-erfgoedorganisaties ook een belangrijke rol in het bereiken van de doelstellingen binnen het cultureel-erfgoedbeleid.

Het is aan het lokale bestuur om te bepalen wie of welke dienst zal meewerken aan het uitvoeren van het cultureel-erfgoedbeleid. De cultureel-erfgoedcel is bijvoorbeeld niet altijd het meest aangewezen instrument voor de uitvoering van het ondersteuningsbeleid (zie ook 2.1.2). Het is niet opportuun voor de werking van de cultureel-erfgoedcel dat de cultureel-erfgoedcoördinatoren zowel rechter (beslissen over rechtstreekse ondersteuning) als partij (versterking van het lokale cultureel-erfgoedveld) zijn. De cultureel-erfgoedcel heeft immers een al te directe opdracht naar de lokale actoren en is daardoor nauw betrokken bij de lokale netwerken en projecten.

Het cultureel-erfgoedveld bestaat niet alleen uit organisaties die mensen tewerkstellen, er zijn ook veel vrijwilligersverenigingen actief en collecties cultureel erfgoed waar niet of nauwelijks naar wordt omgekeken. De cultureel-erfgoedcel speelt een belangrijke rol in het stimuleren tot samenwerking en het uitwisselen van kennis en expertise (zie ook 2.1.1).

Het extra personeel en het profiel van de cultureel-erfgoedcel worden bepaald op basis van de noden en verwachtingen in het lokale cultureel-erfgoedveld en op basis van de keuzes die het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie maakt voor het uitvoeren van een geïntegreerd en integraal lokaal cultureel-erfgoedbeleid.

Cultureel erfgoed wordt in een cultureel-erfgoedconvenant benaderd als een meerwaarde voor de hele gemeenschap. De band met de gemeenschap vormt het uitgangspunt; de ‘technische’ beslissingen (inventarisatie, restauratie enz.) liggen in het verlengde daarvan. Het creëren van een zo ruim mogelijk maatschappelijk draagvlak is nodig voor een geïntegreerde werking.

Een cultureel-erfgoedgemeenschap is een groep die bestaat uit organisaties en personen die een bijzondere waarde hechten aan het cultureel erfgoed of specifieke aspecten ervan, en die het cultureel erfgoed of aspecten ervan door publieke actie wil behouden en doorgeven aan toekomstige generaties. Het is deze gemeenschap die bepaalt of iets waardevol is om bewaard te worden en doorgegeven te worden. Dit kan zijn door de onderlinge samenhang en het profiel, de verbanden en contexten, de mogelijke uniciteit of de materiële waarde van het cultureel erfgoed.

Het behoren tot een cultureel-erfgoedgemeenschap vertelt iets over de verhouding die we hebben met cultureel erfgoed of met bepaalde aspecten ervan. Een cultureel-erfgoedgemeenschap gaat over relaties, over hoe iemand zich aangetrokken voelt of een verwantschap heeft met cultureel erfgoed of aspecten ervan. Het zegt niets over het eigenaarschap of het bezit. Men hoeft namelijk geen eigenaar – in de strikte betekenis van het woord – te zijn om er zich toe aangetrokken te voelen. Cultureel-erfgoedorganisaties zijn belangrijke stakeholders in een cultureel-erfgoedgemeenschap. Ze hebben een anker- of voorbeeldfunctie. Ze zorgen voor het cement binnen een cultureel-erfgoedgemeenschap

De wijze waarop de verschillende cultureel-erfgoedgemeenschappen worden betrokken bij het lokale cultureel-erfgoedbeleid blijkt enerzijds uit hun participatie aan het beleidsplanningstraject en anderzijds uit hun betrokkenheid bij het lokale cultureel-erfgoedbeleid tijdens de beleidsperiode.

3.4.2.4. De inspanningen op vlak van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit

Er wordt verwacht dat het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het lokale cultureel-erfgoedbeleid inspanningen doet op vlak van duurzaamheid. Duurzaamheid betekent onder meer **het in stand houden** van het cultureel erfgoed, maar ook zorgen voor **blijvende toegankelijkheid**. Digitalisering speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast impliceert duurzaamheid dat de lokale besturen in de werking aandacht hebben voor het **milieu en de omgeving**. De Vlaamse overheid verwacht dat ze in de cultureel-erfgoedwerking een ecologisch bewustzijn inbouwen. Duurzaamheid heeft ook **een sociale kant**, gericht op sensibilisering en participatie.

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie moet zich ook positioneren binnen het debat over maatschappelijke en culturele diversiteit. De lokale besturen ontwikkelen een **beleid rond diversiteit** en motiveren hoe het kan bijdragen tot het debat vanuit de specificiteit van het lokale cultureel-erfgoedbeleid.

De voorbije jaren groeide de beleidsaandacht voor armoede(bestrijding) in Vlaanderen. Dit kreeg vorm in een **Vlaams Actieplan Armoedebestrijding**. Dit actieplan omschrijft de planning van de beleidsmaatregelen op korte en langere termijn, alsook een evaluatie van het gevoerde beleid. Het actieplan kwam tot stand met participatie van de doelgroepen. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding¹² is te vinden op de website Armoedebeleid.

Om de website(s) van het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie ook voor mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking toegankelijk te maken, wordt bijvoorbeeld verwacht dat de principes van de 'Web Content Accessibility Guidelines' worden toegepast.

3.4.2.5. De kwaliteit van het zakelijke beheer en de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting

Subsidies zijn publieke middelen. Dit brengt de verplichting met zich mee deze middelen op een **verantwoorde wijze** te beheren. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de eerste plaats bij de bestuursorganen die de subsidie ontvangt. Zij moeten de nodige **randvoorwaarden** scheppen voor een verantwoord omgaan met de toegekende middelen. Onder 4.4 worden een aantal basisrichtlijnen opgesomd hoe de principes tot verantwoord omgaan met subsidies toegepast kunnen worden.

Bij de uitvoering van het beleid moeten de nodige voorzorgsmaatregelen genomen worden opdat de subsidiemiddelen op een verantwoorde wijze beheerd worden.

---

¹² <http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/armoede/Paginas/Default.aspx>

De aanvraag bevat een beschrijving van het zakelijke beheer en gaat op specifiek in op de wijze waarop de **cultureel-erfgoedcel** georganiseerd wordt en hoe deze wordt aangestuurd.

Uit de gegevensanalyse, waarbij de lokale noden en verwachtingen werden geëvalueerd, blijkt welke acties prioritair ondernomen moeten worden. De kritische analyse biedt hierdoor ook een basis voor de meerjarenplanning.

De doelstellingen worden gekoppeld aan concrete **middelen, logistiek, financieel en personeel**, en vertaald naar een **meerjarenplanning en –begroting**. In de aanvraag wordt verduidelijkt over welke middelen het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie beschikt en hoe deze middelen ingezet zullen worden voor het bereiken van de doelstellingen. Alle voorziene kosten en opbrengsten voor de uitvoering van het lokale cultureel-erfgoedbeleid worden in beeld gebracht.

3.4.2.6. De inbreng van middelen in het lokale cultureel-erfgoedbeleid

De inbreng van middelen door de gemeenten die deelnemen aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband, door het intergemeentelijk samenwerkingsverband zelf of door de Vlaamse Gemeenschapscommissie omvat zowel de **logistieke, financiële als personele ondersteuning** aan cultureel-erfgoedactoren. Ook de inspanningen die de gemeenten van het intergemeentelijk samenwerkingsverband doen voor collecties cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedinstellingen die de gemeenten zelf beheren, worden meegenomen.

In de aanvraag van een intergemeentelijk samenwerkingsverband worden ten minste de **gemeenschappelijke acties** opgesomd voor de ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren door logistieke, financiële en personele middelen te verstrekken.

3.5. Wanneer een aanvraag indienen?

3.5.1. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Een beleidsperiode duurt zes, vijf, vier of drie jaar. De beleidsperiodes eindigen op hetzelfde moment, op 31 december van het tweede jaar van de gemeentelijke beleidsperiode.

Tabel 1: overzicht van de periode van een cultureel-erfgoedconvenant, afhankelijk van het jaar van instap

Jaar van aanvraag*	Beleidsperiode (BP)											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
2014	BP 2015-2020											
2015		BP 2016-2020										
2016			BP 2017-2020									
2017				BP 2018-2020								
2020							BP 2021-2026					
2021								BP 2022-2026				
2022									BP 2023-2026			
2023										BP 2024-2026		

Een aanvraag voor een werkingssubsidie kan door een intergemeentelijk samenwerkingsverband elk jaar uiterlijk op **1 april ingediend worden voor een cultureel-erfgoedconvenant die loopt vanaf het jaar na het jaar waarin de aanvraag werd ingediend.**

Een aanvraag voor een volgende werkingssubsidie voor de uitvoering van een geïntegreerd en integraal lokaal cultureel-erfgoedbeleid wordt steeds ingediend uiterlijk op 1 april van het tweede jaar van de gemeentelijke beleidsperiode.

3.5.2. De Vlaamse Gemeenschapscommissie

De planningsperiode voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd afgestemd op de beleidsperiode van de gemeenschaps- en gewestregeringen. De beleidsperiode van de Vlaamse Gemeenschapscommissie duurt daardoor vijf jaar en eindigt steeds op 31 december van het tweede volledige jaar van de legislatuur van het Vlaams Parlement.

Een nieuwe aanvraag moet ingediend worden op **1 april 2016** voor de beleidsperiode 2017 – 2021.

3.6. Waar een aanvraag indienen?

Een aanvraag wordt aangetekend verstuurd naar het volgende adres:

Kunsten en Erfgoed
Mevrouw Marina Laureys
Afdelingshoofd Erfgoed
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL

Kunsten en Erfgoed werkte een model van aanvraagdossier uit. Het **verplichte aanvraagformulier** is te vinden op de website www.kunstenenerfgoed.be. Klik achtereenvolgens op Erfgoed > Subsidies voor cultureel-erfgoedbeleid > Formulieren.

Een aanvraagdossier wordt in **tien exemplaren** ingediend en ook steeds **digitaal** verstuurd naar Kunsten en Erfgoed. De digitale versie wordt via e-mail verstuurd naar: cultureelerfgoed@vlaanderen.be in MS-Word- of Pdf-bestand.

De Vlaams minister van Cultuur vraagt een advies over elke aanvraag voor een werkingssubsidie aan de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten en Cultureel-erfgoedconvenants. Elk lid van deze commissie ontvangt een exemplaar van de aanvraag. Van informatieve bijlagen zoals publicaties en documentatie hoeft maar één exemplaar bezorgd worden. Deze informatie wordt tijdens de commissievergadering aan de leden ter inzage voorgelegd.

Met uiterste indiendatum wordt de datum van de poststempel bedoeld. Opsturen op die datum kan dus nog. Anders gezegd: het dossier komen afgeven in de Arenbergstraat 9 op die dag om tijd te winnen hoeft niet.

3.7. Welke procedure doorloopt een aanvraag?

Het is steeds de Vlaamse Regering die een beslissing neemt over het al of niet toekennen van een werkingssubsidie en over de hoogte van deze subsidie.

Kunsten en Erfgoed onderzoekt of de aanvraag voldoet aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de **beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten en Cultureel-erfgoedconvenants** toetst het aanvraagdossier aan de subsidiëeringsvoorwaarden en criteria en formuleert een advies. Kunsten en Erfgoed maakt een voorstel van beslissing op en bezorgt dit aan de **Vlaamse minister van Cultuur**. De minister bezorgt een ontwerp van beslissing aan de

Vlaamse Regering. Vervolgens beslist de **Vlaamse Regering** over het al dan niet toekennen van een werkingssubsidie en de hoogte ervan.

Op basis van de beslissing van de Vlaamse Regering wordt een cultureel-erfgoedconvenant gesloten met de Vlaamse Gemeenschapscommissie of het intergemeentelijk samenwerkingsverband waaraan een werkingssubsidie werd toegekend. Over de inhoud van het cultureel-erfgoedconvenant wordt onderhandeld door Kunsten en Erfgoed en het lokale bestuur.

In het cultureel-erfgoedconvenant worden ten minste volgende zaken opgenomen:

- het bedrag van de jaarlijkse werkingssubsidie;
- de te bereiken doelstellingen.

De Vlaamse minister van Cultuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie of het intergemeentelijk samenwerkingsverband ondertekenen het cultureel-erfgoedconvenant uiterlijk op 31 december van het jaar waarin de Vlaamse Regering een beslissing heeft genomen over de toekenning en het bedrag van de werkingssubsidie.

Omgezet in een stappenplan ziet de procedure voor een aanvraag er als volgt uit:

STAP	BESCHRIJVING	TERMIJN
1	Bezorgen van de aanvraag voor een werkingssubsidie aan Kunsten en Erfgoed	Uiterlijk 1 april X
2	Ontvankelijkheid	
2.1	Kunsten en Erfgoed gaat na of de aanvraag tijdig en volledig is ingediend en voldoet aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden	
2.2	Kunsten en Erfgoed meldt de aanvrager per aangetekende brief of elektronisch of de aanvraag al dan niet ontvankelijk is, met eventueel de reden van niet-ontvankelijkheid	Uiterlijk 15 april X
3	Onderzoek en advisering	
3.1	Onderzoek op stukken en door een gesprek met de aanvrager	
3.2	Opstellen advies door de beoordelingscommissie	
4	Beslissing	
4.1	Op basis van het advies van de beoordelingscommissie, maakt Kunsten en Erfgoed een voorstel van beslissing op en bezorgt dat, samen met het volledige dossier, aan de minister	Uiterlijk 1 juli X
4.2	De minister legt een ontwerp van beslissing voor aan de Vlaamse Regering	
4.3	De Vlaamse Regering neemt een beslissing over het al of niet toekennen van een werkingssubsidie en over de hoogte van de werkingssubsidie	Uiterlijk 1 oktober X
4.4	Kunsten en Erfgoed deelt de beslissing van de Vlaamse Regering mee aan de organisatie	Max. 15 dagen na de beslissing
5	Sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant indien een subsidie wordt toegekend	Uiterlijk 31 december X
6	Start van de beleidsperiode waarvoor de werkingssubsidie wordt toegekend	1 januari X+1

4

Een subsidie toegekend

4.1. Het sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant

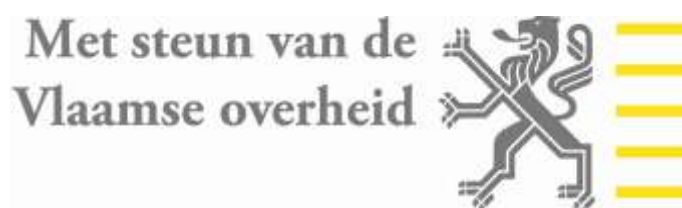
Om de beslissing van de Vlaamse Regering te verankeren, sluit de Vlaamse minister van Cultuur een cultureel-erfgoedconvenant met elk gesubsidieerd intergemeentelijk samenwerkingsverband en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. In het cultureel-erfgoedconvenant worden **de doelstellingen van het lokale cultureel-erfgoedbeleid** vastgelegd. De werkingssubsidie is een bijdrage voor het uitvoeren van het cultureel-erfgoedconvenant.

De **onderhandelingen** over het cultureel-erfgoedconvenant gebeuren tussen Kunsten en Erfgoed en vertegenwoordigers van het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012, de ingediende aanvraag en de beslissing van de Vlaamse Regering vormen de uitgangspunten van de onderhandelingen en het uiteindelijke cultureel-erfgoedconvenant. Het is belangrijk dat de personen die aan de onderhandelingen deelnemen, de bevoegdheid hebben om het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie te vertegenwoordigen.

Na de onderhandelingen keuren beide partijen het cultureel-erfgoedconvenant goed en wordt het cultureel-erfgoedconvenant ondertekenen door de mandatarissen van het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de minister.

4.2. Vermelding ‘Met steun van de Vlaamse overheid’

Het logo van de Vlaamse Gemeenschap en de vermelding ‘Met steun van de Vlaamse overheid’ worden verplicht opgenomen in **alle gedrukte en digitale communicatie**, bij elke mededeling, verklaring of publicatie en presentatie in het kader van de cultureel-erfgoedwerking. Het logo van de Vlaamse Gemeenschap is te downloaden van de website www.kunstenenerfgoed.be.

4.3. Uitbetaling van de subsidie

Een werkingssubsidie wordt steeds toegekend voor de beleidsperiode. Dat bedrag kan jaarlijks geïndexeerd worden.

De subsidie wordt in verschillende schijven uitbetaald:

- twee voorschotten van 45% van het toegekende bedrag. Het eerste voorschot kan vanaf 1 februari worden uitbetaald, het tweede vanaf 1 juli;
- het saldo van 10% na controle van het jaarverslag en de afrekening.

4.4. Goed bestuur

4.4.1. Basisprincipes

Bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie is het **bestuursorgaan** de Raad en het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. In de verschillende vormen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is de samenstelling van de bestuursorganen (deels) wettelijk bepaald. In dergelijke gevallen is het niet mogelijk de bestuursorganen volledig representatief te maken voor de opdracht en de doelstellingen waarvoor de subsidie wordt toegekend, zoals bij vzw's wordt verwacht. Toch is het belangrijk garanties te voorzien dat in de aansturing van de gesubsidieerde werking de ruimere cultureel-erfgoedgemeenschap en andere belanghebbenden betrokken worden.

Mogelijke manieren om dit te voorzien zijn:

- de aansturing van de gesubsidieerde werking geheel of gedeeltelijk delegeren aan een ander orgaan met de noodzakelijke expertise (bv. een stuurgroep);
- zich in de beslissingen over de gesubsidieerde werking laten adviseren door een orgaan met de noodzakelijke expertise (bv. een adviesraad of klankbordgroep);
- bestuurders kunnen zich laten bijstaan door deskundigen, deze maken geen deel uit van de raad van bestuur (bv. bij sommige vormen van intergemeentelijk samenwerkingsverbanden). Naast personen met inhoudelijke expertise is het daarom aangewezen om ook personen met zakelijke, juridische of andere expertises op te nemen.

Een tweede aspect is het scheppen van de nodige randvoorwaarden voor een **professioneel en verantwoord beheer** door de bestuursorganen. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt georganiseerd op een wijze die het verantwoorde beheer van de subsidiemiddelen bewaakt en bevordert.

De bestuursorganen verzekeren de werking door het voorzien van interne controlemechanismen. Interne controle omvat alle maatregelen die de organisatie neemt om de kwaliteit van de eigen werking te garanderen en te controleren. Dit omvat niet alleen de maatregelen om de financiële integriteit van de organisatie te vrijwaren, maar ook alle controles op het bereiken van de doelstellingen, het naleven van wetten, het verzekeren van effectiviteit en efficiëntie en de betrouwbaarheid van de bestuursinformatie.

Enkele basisprincipes voor een kwalitatief beheer:

- organogram: er is een duidelijk organogram waaruit afgeleid kan worden wie welke taken op zich neemt en welke hiërarchische lijnen en beslissingslijnen er zijn;
- procedures: voor de verschillende processen bestaan duidelijke en eenduidige procedures, die bekend zijn bij de werknemers voor wie dit relevant is en die consequent worden toegepast. De bestaande procedures worden bij voorkeur schriftelijk vastgelegd in procedurebeschrijvingen (bv. door middel van flowcharts);

- bevoegdheidsverdeling: het moet duidelijk zijn wie waarvoor bevoegd is. Zo worden er bijvoorbeeld best formele afspraken gemaakt tot op welk bedrag of voor welk soort beslissingen de cultureel-erfgoedcel en het dagelijks bestuur of de directie bevoegd zijn en welke beslissingen moeten voorgelegd worden aan de bestuursorganen. Ook de bevoegdheden van de bestuursorganen zelf moeten duidelijk vastgelegd zijn;
- functiescheiding: voor activiteiten waar een bepaald risico aan verbonden is, wordt functiescheiding voorzien. Voorbeelden: de persoon die een betaling goedkeurt, gaat niet tegelijk ook deze betaling uitvoeren; bij aankopen voor een hoog bedrag of bij aanwervingen worden meerdere personen betrokken in de beslissing;
- aankopen van goederen of diensten: bij bestellingen van goederen of diensten moet het bestuur zich steeds adequaat informeren over mogelijke leveranciers. Op basis van duidelijke criteria wordt er gekozen voor de meest voordelige aanbieder. Hierbij hoeft de prijs niet het enige criterium te zijn. Voor bestellingen voor een significant bedrag worden steeds minstens drie offertes gevraagd;
- aanwervingen: vacatures worden openbaar gemaakt en zo ruim mogelijk verspreid met duidelijke vermelding van de criteria waaraan de kandidaten moeten voldoen;
- personeelsbeleid: er zijn objectieve criteria voor de beloning en bevordering van het personeel. Indien er afgeweken wordt van de sectorale barema's moet men hiervoor een duidelijke argumentatie kunnen geven.
Alle personeelsleden hebben een functiebeschrijving en worden op basis hiervan jaarlijks geëvalueerd;
- deontologische regels: de personeelsleden zijn op de hoogte van de gangbare sectorale deontologische regels (bv. archieven, musea ...) en eventuele functiespecifieke deontologische regels (bv. over toewijzen van opdrachten);
- vrijwilligersbeleid: er is een uitgeschreven vrijwilligersbeleid en men werkt onder meer met vrijwilligersovereenkomsten, -vergoedingen en verzekering.

Controle door het uitvoerende bestuursorgaan:

- de cultureel-erfgoedcel rapporteert periodiek over haar werking aan de directie of het dagelijks bestuur;
- de directie of het dagelijks bestuur rapporteert periodiek aan het bestuursorgaan (raad van bestuur) over de genomen beslissingen, gedane uitgaven en de budgettaire toestand;
- bepaalde beslissingen worden steeds door of in samenwerking met het bestuursorgaan genomen (bv. grote bestellingen, aanwervingen).

Evaluatie door het uitvoerende bestuursorgaan:

- het bestuursorgaan evalueert periodiek de werking (efficiëntie, effectiviteit, doelbereik ...). Op basis van deze evaluatie wordt indien nodig bijgesteld of worden de doelstellingen aangepast;
- De cultureel-erfgoedcel en de directie of het dagelijks bestuur worden geëvalueerd door het bestuursorgaan.

Externe controle:

- Bij overheidsinstellingen kan deze derde partij de financieel beheerder van een van de gemeenten in het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de opdrachthouder voor financiën voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie zijn, die de werking attesteert.

Gelet op het publieke karakter van subsidiemiddelen heeft het intergemeentelijk samenwerkingsverband en de Vlaamse Gemeenschapscommissie de verantwoordelijkheid om de genoemde principes toe te passen. De wijze waarop dit gebeurt, is een keuze die het bestuur zelf moet maken in

functie van een analyse van de aanwezige risico's en van de beschikbare middelen. Er kan afgeweken worden van de invulling van deze principes zoals hierboven beschreven en deze basisprincipes kunnen op een andere manier worden ingevuld. Indien dit het geval is, wordt een argumentatie gegeven ('comply or explain').

Ten slotte is het niet enkel van belang om de hierboven genoemde principes toe te passen, er moet ook naar gestreefd worden om dit aantoonbaar te maken voor de Vlaamse overheid (met het oog op het toezicht op de besteding van de subsidie) en voor eventuele andere belanghebbenden.

Een punt om rekening mee te houden bij het vastleggen van voorzorgs- en controlemaatregelen is dat de werking van de cultureel-erfgoedcel deel uitmaakt van de doelstellingen van het cultureel-erfgoedconvenant. Dat de interne controle over de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant en dus ook de werking van de cultureel-erfgoedcel bij de cultureel-erfgoedcel zelf zou liggen, is niet logisch.

4.4.2. Ondersteunende organisatie(s)

Een lokaal bestuur kan de uitvoering van het cultureel-erfgoedbeleid geheel of gedeeltelijk uitbesteden aan een privaatrechtelijke rechtspersoon. In dat geval moet het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie Kunsten en Erfgoed hiervan op de hoogte brengen.

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie sluit een overeenkomst met deze ondersteunende organisatie en maakt duidelijke afspraken over de werking, de bevoegdheden, de taken en de controlemogelijkheden.

De overeenkomst bevat de volgende bepalingen:

- de namen van de beide partijen;
- het doel van de overeenkomst;
- de duur van de overeenkomst;
- de toelating dat de Vlaamse Gemeenschap en het Rekenhof gemachtigd zijn om in het kader van de gehele of gedeeltelijke uitvoering van de overeenkomst de rekeningen van de ondersteunende organisatie te controleren.

4.4.3. Dienstverlening al dan niet tegen betaling

Een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie kan een beroep doen op dienstverlening van derden of andere gesubsidieerde organisaties. Hier is het van belang dat de **kerntaken** waarvoor het lokale bestuur gesubsidieerd wordt, niet uitbesteed worden aan een derde partij. Gemeenten, intergemeentelijk samenwerkingsverbanden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie moeten er voor zorgen dat zij blijvend beschikken over de **expertise** nodig voor Het cultureel-erfgoedconvenant is hiervoor richtinggevend.

Een werkingssubsidie wordt toegekend voor het realiseren of ondersteunen van een bepaalde maatschappelijke doelstelling. In veel gevallen impliceert dit dat er een **dienstverlening** wordt aangeboden (bv. ondersteunen van een bepaalde cultureel-erfgoedgemeenschap).

Anderzijds kunnen gesubsidieerde organisaties ook projecten realiseren **in opdracht van** derden, al dan niet tegen betaling (betaalde dienstverlening). Hierbij is van belang dat er rekening gehouden wordt met de Europese concurrentieregels. Door middel van de subsidie wordt het immers mogelijk om niet-gesubsidieerde organisaties uit de markt te prijzen.

Daarom worden volgende richtlijnen vooropgesteld voor **het aanbieden van dienstverlening**:

- in het cultureel-erfgoedconvenant is bepaald waarvoor een werkingssubsidie wordt ontvangen. Deze dienstverlening is in principe **gratis**. Voor georganiseerde activiteiten (bv. studiedagen, tentoonstellingen) mag er inkomgeld gevraagd worden. Prijsdifferentiatie en alternatieve financiering zijn hierin een pluspunt;
- voor activiteiten die niet onder het cultureel-erfgoedconvenant vallen kan er **betaalde dienstverlening** aangeboden worden. Dit kan volgende zaken omvatten:
  - maatwerk voor andere gesubsidieerde organisaties;
  - dienstverlening aan actoren die niet tot de in de cultureel-erfgoedconvenant bepaalde lokale cultureel-erfgoedactoren horen;
- betaalde dienstverlening moet marktconform en – minstens - break-even zijn. Dit betekent dat alle kosten, met inbegrip van personeels- en overheadkosten, doorgerekend moeten worden aan de klant. Voor overheadkosten moet er een duidelijke verdeelsleutel zijn;
- de betaalde dienstverlening moet kaderen in de opdrachten volgens de statuten.

4.5. Verantwoording van de subsidie

De werkingssubsidie mag uitsluitend gebruikt worden voor de **realisatie van het lokale cultureel-erfgoedbeleid** zoals dat in de doelstellingen in het cultureel-erfgoedconvenant staat beschreven.

Om de werkingssubsidie te kunnen ontvangen, dient het intergemeentelijke samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie een **actieplan** in bij Kunsten en Erfgoed. Een actieplan is een voorafgaande verantwoording over de geplande aanwending van de werkingssubsidie gedurende een jaar.

Voor het eerste jaar van de werkingssubsidie dient het lokale bestuur een actieplan in, uiterlijk een maand na de ondertekening van het cultureel-erfgoedconvenant. Alle daaropvolgende jaren wordt het actieplan ingediend uiterlijk 1 december van het jaar dat voorafgaat aan het jaar waarvoor de subsidie wordt toegekend.

Het actieplan bevat ten minste:

- een **inhoudelijke planning**, waarin het bestuur beschrijft hoe het cultureel-erfgoedconvenant tijdens het desbetreffende jaar uitgevoerd zal worden;
- een **begroting**, waarin het lokale bestuur beschrijft welke personele, logistieke en financiële middelen ingezet zullen worden voor de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant.

De subsidie vergoedt niet altijd het totale bedrag van de onkosten. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie levert zelf een eigen bijdrage en kan daarnaast ook een beroep doen op andere fondsen en sponsors. De verschillende financieringsbronnen zijn duidelijk af te lezen in de begroting.

Het **jaarverslag** is de verantwoording achteraf over de gerealiseerde aanwending van de werkingssubsidie gedurende het jaar.

Het jaarverslag wordt uiterlijk ingediend op 1 april van het jaar dat volgt op het jaar waarvoor de werkingssubsidie werd toegekend.

Het jaarverslag bevat ten minste:

- een **inhoudelijk verslag** waarin gerapporteerd wordt over de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant. Eventuele afwijkingen ten opzichte van het actieplan worden daarbij toegelicht;
- een **financieel verslag** dat bestaat uit:

- een overzicht van kosten en opbrengsten van het cultureel-erfgoedconvenant;
- het verslag van de persoon die door het lokale bestuur belast is met het financieel toezicht, met commentaar bij de waarheidsgetrouwe weergave van het overzicht van de kosten en opbrengsten;
- een overzicht van de individuele bezoldigingen, waarin de totale loonkost per werknemer vermeld wordt;
- een overzicht van de eigen inbreng die het intergemeentelijke samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf realiseert in de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant. Hiervan moeten geen bewijsstukken toegevoegd worden;
- een lijst met beleidsrelevante **gegevens**, indien opgenomen in het model van jaarverslag;
- voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband: de **balans en de resultatenrekening**, op basis van het sjabloon van de Nationale Bank. Indien er gedurende het jaar mutaties gebeurden van volgende posten op de balans: fondsen van de vereniging (code 10), herwaarderingsmeerwaarden (code 12) en voorzieningen (code 16), dan moet er in het financiële verslag hiervoor expliciet een verantwoording gegeven worden. Ook voor uitzonderlijke gebeurtenissen die een impact hebben op de balans of resultatenrekening (bv. hoge overlopende rekeningen, hoge afschrijvingen, aanpassen van de waarderingsregels ...) moet een verantwoording gegeven worden.

In het financiële verslag wordt een overzicht opgemaakt van de **inhoudelijke uitgaven** die aangerekend werden op de subsidie van de Vlaamse overheid. Voor elk van deze uitgaven moet er een bewijsstuk voorgelegd kunnen worden. Deze bewijsstukken kunnen door Kunsten en Erfgoed ter inzage opgevraagd worden.

In dit overzicht van de inhoudelijke uitgaven moeten de sporen waarvoor het cultureel-erfgoedconvenant gesloten werd, duidelijk te onderscheiden zijn:

- de werking van de cultureel-erfgoedcel;
- andere vormen van ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedactoren.

Het financiële verslag wordt **geattesteerd** door het orgaan dat belast is met de financiële controle op de organisatie (de financieel beheerder van een van de gemeenten in het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de opdrachthouder voor financiën voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie). Dit orgaan mag niet betrokken zijn bij de dagelijkse boekhouding van het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Kunsten en Erfgoed kan op ieder ogenblik aanvullende informatie en documenten vragen.

Een actieplan en een jaarverslag worden in twee exemplaren ingediend op het volgende adres:

Kunsten en Erfgoed
 Mevrouw Marina Laureys
 Afdelingshoofd Erfgoed
 Arenbergstraat 9
 1000 BRUSSEL

Voor deze documenten worden de bijhorende formulieren gebruikt, deze zijn terugvinden op de website www.kunstenenerfgoed.be: klik achtereenvolgens op Erfgoed > Subsidies voor cultureel-erfgoedbeleid > Formulieren. Een actieplan en een jaarverslag worden ook steeds digitaal ingediend. De digitale versie wordt via e-mail verstuurd naar: cultureelerfgoed@vlaanderen.be in MS-Word- of Pdf-bestand.

4.6. Jaarlijks toezicht

Kunsten en Erfgoed oefent een jaarlijks toezicht uit op de aanwending van de werkingssubsidie door:

- een voorafgaand toezicht op de geplande aanwending van de werkingssubsidie, op basis van het actieplan;
- een toezicht op de aanwending van de werkingssubsidie, op basis van het jaarverslag.

Kunsten en Erfgoed kan alle initiatieven nemen die het nodig acht voor de uitoefening van het toezicht op de aanwending van de werkingssubsidie.

Met het oog op het toezicht kan de Vlaams minister van Cultuur nader bepalen welke kosten al dan niet in aanmerking komen voor subsidiëring. De bekendmaking hiervan gebeurt ten minste drie maanden voorafgaand aan de beleidsperiode waarvoor de subsidie wordt toegekend.

4.7. Reserve

De **reservebepalingen** hebben betrekking op reserves die aangelegd worden met de werkingssubsidie van de Vlaamse overheid.

Binnen de beleidsperiode kan een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie onbepaald een reserve aanleggen met de werkingssubsidie. De reserve wordt bepaald als het gedeelte van de subsidie waarvan de aanwending niet bewezen werd aan de hand van subsidieerbare kosten.

Als het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie na afloop van de beleidsperiode nog over middelen beschikt, wordt de reserve getoetst aan volgende **normen**:

- maximaal 20 % van de toegekende jaarlijkse werkingssubsidie mag gebruikt worden voor de aanleg van een reserve;
- de totale gecumuleerde reserve op basis van werkingssubsidies mag maximaal 50 % van de toegekende jaarlijkse werkingssubsidie bedragen.

Deze normen worden bepaald op basis van de gemiddelde jaarlijkse werkingssubsidie gedurende de beleidsperiode.

Als de normen overschreden worden, vordert de Vlaamse Regering het bedrag van de **overschrijding** terug, door dat bedrag **in mindering** te brengen op de werkingssubsidie van een lopend of volgend werkingsjaar, of door **terugbetaling**.

Bij stopzetting van de activiteit wordt de totale gecumuleerde reserve op basis van werkingssubsidies teruggevorderd.

4.8. Evaluatie

De Vlaamse Gemeenschap houdt **toezicht** op de werkingssubsidies. Dat doet ze door controle van het jaarlijkse actieplan en jaarverslag. Daarnaast gebeurt er ook een evaluatie van de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant. Die evaluatie gebeurt op maximaal twee momenten in de beleidsperiode:

- een tussentijdse evaluatie;

- een eindevaluatie.

Kunsten en Erfgoed heeft steeds het recht om ter plaatse de werking, de financiële afhandeling en de bewijsstukken in het bijzonder na te kijken.

De **evaluatie** gebeurt op basis van het cultureel-erfgoedconvenant, de actieplannen, de jaarverslagen, en alle mogelijke informatie (pers, uitnodigingen, publicaties, bezoeken ...) die Kunsten en Erfgoed heeft. Deze informatie kan aangevuld worden met gesprekken en plaatsbezoeken.

De bevindingen van de **tussentijdse evaluatie** worden meegedeeld aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie uiterlijk zes maanden voor het indienen van een aanvraag voor een werkingssubsidie voor de volgende beleidsperiode.

De bevindingen van de **eindevaluatie** worden aan het intergemeentelijk samenwerkingsverband of de Vlaamse Gemeenschapscommissie meegedeeld binnen twee maanden na de uitvoering van de eindevaluatie.

4.9. Sanctionering

Als er bij het jaarlijks toezicht of bij de evaluatie **ernstige tekortkomingen** worden vastgesteld, kan de Vlaamse minister van Cultuur de volgende sancties opleggen:

- inhouding of terugvordering van een deel van of van de volledige toegekende werkingssubsidie;
- definitieve stopzetting van de werkingssubsidie.

De **sanctie** zal in een redelijke verhouding staan tot de vastgestelde inbreuken.

Kunsten en Erfgoed maakt een voorstel tot sanctionering op voor de minister. Op basis hiervan beslist de minister om al dan niet een sanctie op te leggen.

Als het lokale bestuur de vastgestelde inbreuk betwist of van mening is dat de sanctie niet in redelijke verhouding staat tot de vastgestelde inbreuk, dan kan ze een gemotiveerd schriftelijk **bezwaar** aantekenen. Het bezwaar moet binnen een termijn van vijftien dagen na melding van de sanctie, per aangetekende brief, aan Kunsten en Erfgoed bezorgd worden. Een bezwaar is ontvankelijk als het tijdig werd ingediend en gemotiveerd is.

Op basis van dit bezwaar beslist de minister, binnen een termijn van 45 dagen, of de sanctie al dan niet gehandhaafd of aangepast wordt.